

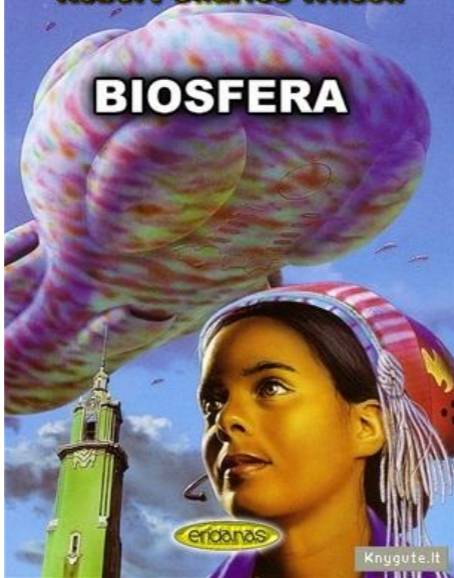

Pasaulinės fantastikos Aukso fondas

Robert Charles Wilson

BIOSFERA

Robert Charles Wilson
BIOSFERA

Mokslinis fantastinis romanas ir apsakymas

22-ajame amžiuje tarpžvaigždiniai skrydžiai galimi, bet itin brangūs. Todėl žmonija deda visas pastangas, kad ištyrinėtų už kelių šviesmečių esančią Izidės planetą. Bėda tik ta, kad kiekviena Izidės floros ir faunos ląstelė yra nepaprastai nuodinga žmogui. Zoja Fišer buvo pagimdyta tam, kad galėtų tyrinėti šią nuodingą planetą. Klonavimo ir genų inžinerijos "sukonstruota" mergina išlaipinama Izidėje, kurios paslaptys iš esmės pakeis žmonijos sampratą apie Galaktiką ir Visatą...

Iš anglų kalbos vertė BRONIUS BRUŽAS
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
344 tomas. Serija įkurta 1990m.

Robert Charles Wilson - BIOS
New York, TOR, 2000

Copyright © by Robert Charles Wilson, 1999
Cover art copyright © by Chris Moore, 2000

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2005
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Robert Charles Wilson

BIOSFERA

IŽANGA

Regulatorius glūdėjo viršutinėje rankos dalyje, blyškus kiaušinėlis kapiliarų gūžtoje.

Ana Čopra atsargiais hemostatinio skalpelio brūkštelėjimais nulupo audinį. Liauni specialistės pirštai baudėsi sudrebėti. Moteris privertė juos nurimti.

Ji žinojo, jog tapo diversante - be sutikimo atliko chirurginę intervenciją; blogiausia tai, kad kišo nagus prie Globėjų instrumento. Nusižengė įstatymui, gal net Hipokrato priesaikai.

Ana liko viena su be sąmonės gulinčia mergina, ir tokia padėtis iš dalies sustiprino norą įsijausti į sabotuotojos vaidmenį. Bet kurioje Žemės operacinėje ją suptų kolegos bei studentai. Žemėje neišvengiamai tekdavo su tuo susitaikyti. Čia, bent jau šiuo momentu, draugiją palaikė tik nebylūs mechanizmai ir chirurginiai įtaisai, kadaruojantys ant susiraizgiusių laidų mažne besvorėje aplinkoje. Nebuvo žiūrovų, nebuvo ir liudininkų: Globėjai visiškai ją pasitikėjo.

Timostatą instaliavo į merginos ranką prieš daugelį metų. Jis veikė be priekaištų ir dabar nerodė jokių gedimo ženklų. "Tai sielos termostatas", - taip vienas jos profesorius iš Kalkutos vadino plačiai vartojamą bioregulatorių, kitaip tariant, dirbtinę liauką, kuri prižiūrėdavo kraujo būklę, kruopščiai dozuodavo susintetintus neurosiųstuvus ir inhibitorius - pakeldavo nuotaiką, užtikrindavo budrumą, slopindavo nuovargį. Ana Čopra pati turėjo įdiegtą timostatą, kaip dauguma Žemės technikų ir valdytojų.

Bet ši mergina - tiksliau, jauna moteris, nors, septyniiasdešimtmetės Anos požiūriu, ji atrodė, kaip kūdikis, - šioji Zoja Fišer labai skyrėsi nuo kitų. Ją sukūrė Globėjams priklausantis Įrenginių ir personalo skyrius. Užaugino ir paruošė darbui tolimajame Izidės pasaulyje. Iš esmės, Zoja įkūnijo žmogaus ir mašinos hibridą. Jos bioreguliacijos mechanizmas buvo pribloškiančiai įvairiapusiškas. Ana neabejojo, jog miniatiūrinis, bet sudėtingas timostatas jau kontroliavo ir slopino susapnuotus košmarus ar trumpas ekstazės akimirkas anksčiau, nei mergina išmoko kalbėti.

Bioregulatoriaus ūseliai, vykdantys bandinių ėmiklių bei lašalinių funkcijas, prasiskverbė iki

Žasto arterijos ir alkūnės kraujagyslių. Ana Čopra profesionaliai nuplovė jungtis, ir įtaiso liekanos susiliejo su pulsuojančia arterijos sienele. Patį timostatą, kruviną, dydžio sulig liepsnelės kiaušiniu, įgrūdo į šiukšlių vamzdį. Link oro filtro kaipmat nutįso kraujo lašai.

Kodėl sabotažo reikėjo imtis būtent dabar? Gal todėl, kad visą gyvenimą puoselėtas nuolankumas privertė Aną Čopra jaustis išsikvėpusia ir tuščia. Gal todėl, kad mergina priminė jai seseris, trys iš kurių buvo parduotos į Madraso viešnamius, nes šeima kentė rimtus finansinius sunkumus.

Visi tvirtino, esą viešnamio išlaikytinės - puikiai apmokytos ir biokontroliuojamos - jaučiasi laimingos.

Jaunajai Zojai Fišer, ko gero, niekada neteko prisiartinti prie viešųjų namų, tačiau ji irgi buvo vergė, nes timostatas tam tikra prasme panėšėjo į kojų grandines ar plieninę apykaklę. Išvykusi iš Žemės Ana Čopra susipažino su galybe technikų, kurie gyveno Koiperio respublikose ir neturėjo jokių reguliatorių. Pamažu moteris ėmė pavydėti jiems spontaniško elgesio, nuotaikų gausos, paprastumo. Netgi įtikėjo, jog pati taptų tokiu žmogumi, jei tiktai turėtų šansą. Jei galėtų pradėti gyvenimą iš

naujo.

Lai Globėjai pamato, kas nutiks vienai iš jų marionečių, kai ši pabus atsikračiusi virvelių.

Žinoma, egzistavo didelė tikimybė, jog valdžia pastebės vagystę ir instaliuos naują timostatą. O gal ir ne. Zoja Fišer iškeliaus į Izidę - atokiausią žvalgų pasiektą tašką, labiau nutolusį nuo Žemės negu izoliuoti Koiperio respublikų kibuciai. Į žmonijos pasienį, kur Globėjų galia buvo ribota.

Ana Čopra aplipdė pjūvį regeneracinių nanobakterijų geliu. Užbaigusi diversiją, dėl kurios širdį nelauktai persmelkė kaltės jausmas, ji pratęsė įprastą savo darbą - apvertė merginos, be sąmonės tysančios chirurginiuose diržuose, kūną ir įpjovė pilvo raumenis, idant ištrauktų sugedusį kraujo filtrą. Zojos organizme netrūko pažangiausių technologijų, didžiąją jų dalį sudarė Anai nematyti, imuninę sistemą stiprinantys mechanizmai. Balzganį, krauju aptekę biomoduliai spietėsi aplink pilvo aortą nelyginant karpažolę nusėję vabzdžio kiaušinėliai. Nekreipdama dėmesio į paslaptinius prietaisus, moteris pakeitė užsikimšusį inkstų filtrą ir užklįjavo raumenų audinius tuo pačiu geliu.

Atlikusi procedūrą ji liepė anestetatui - juodam, masyviam, mobiliam robotui - panar-

dinti Zoją į natūralaus miego būseną, perspėjo, kad jis toliau lašintų analgetikus. Galų gale nusiplėšė pirštines ir atsitraukė nuo chirurginių diržų.

Nūnai rankos drebėjo nesuvaldomai. Vyresnieji valdytojai arba Šeimų nariai paprastai gyvendavo dvigubai ilgiau nei septynias dešimtis sulaukusi Ana, tačiau ji tebuvo trečiojo lygio technikė, kuriai sparčiai seko telomerosos genų atsargos. Iš visko sprendžiant, jos karjerai lemta baigtis dar iki šio dešimtmečio pabaigos Žemėje įkurtuose nukaršėlių slaugos namuose, kur Ana galės leisti savo rankoms virpėti, kol jos gyvenimą - funkcionalų, tobulą, geros pilietės, paklūstančios Globėjams ir tarnaujančios Šeimoms - nutrauks degeneracinė liga arba paskirta eutanazija.

Ir atsitiktinis, įžūlus poelgis nugrims užmarštin.

Ji instinktyviai žvilgtelėjo per petį, bet nusiikalstamos veiklos, suprantama, niekas nestebėjo. Mažutis kometinis objektas, pavadintas Feniksu, beveik ištuštėjo. Dabar stotyje triūsė tik tie darbuotojai, be kurių būtų neįmanoma paleisti Higso sferos. Šiaip ar taip, dėl materialų įrodymų jaudintis nevertėjo. Gana greitai iš Fenikso beliks išsibarsčiusios radioaktyvios

dalelės ir Čerenkovo spinduliavimas.

Žarijos ir pelenai. Mintis kažkodėl pasirodė raminanti. Krūtinėje besidaužanti širdis ėmė plakti lėčiau. Išliko tiktai žarijos ir pelenai, tarė sau Ana, kibirkštys ir dulkės.

Būtent Koiperio kolonijų technikai praminė planetoidą "Feniksu". Anot jų, netgi menkiausias pasaulis privalėjo turėti vardą, kol nenutrūko jo egzistencija.

Feniksas sukosi gerokai toliau už Neptūno orbitos, virš ekliptinės Saulės plokštumos - Saulės sistemos dykumoje. Po kelių valandų mažasis dangaus kūnas išgaruos pačiu dramatiškiausiu būdu, kokį tik įmanoma įsivaizduoti. Kartu su juo iš sistemos pranyks ir Zoja Fišer.

Technikai, rengiantys Zoją kelionei, rodė, jautė merginai baimingą pagarbą, nors pasirošimo procesą repetavo nesuskaičiuojamą daugybę kartų. Mažų mažiausiai krūpčiojo dėl gamtos jėgų, kurių galią Zoja veikia patirs. Jeigu galėtų, manė mergina, tie žmonės pasirašytų ant jos kūno tarsi karinių lėktuvų pilotai, dvidešimtajame amžiuje autografais puošdavę raketas.

Tačiau jai atiteko ne sprogstamojo užtaiso, o

paprasčiausio krovinio vaidmuo - penkių su puse pėdų, šimto trisdešimties svarų krovinio - tokio paties, kaip kiti trys žmonės, keli šimtai klonuotų pelių bei kiaulių embrionų kartu su įvairiomis atsargomis, kurios irgi bus išsiųstos į Izidę. Juos visus perkels į Higso leistuvo katakombas, išraustas ledinėje Fenikso šerdyje.

Prie Zojos, iki pusės pasislėpusios savo šarvuose, priėjo kelionės pasirengimą kontroliuojantis prižiūrėtojas, vienas iš ilgaveidžių žemiečių biurokratų, kuris rūpinosi technine žvaigždėlaivio būkle, bet nė nedrįso įsivaizduoti, jog kada nors galėtų juo skristi. Vyriškis perkreipė kietai sučiauptas lūpas.

- Su jumis kai kas bando užmegzti ryšį, piliete Fišer.

Paskutinėse organizuojamo skrydžio stadijose Zoją iškviešti galėjo tiktai ypač įtakingas asmuo, žmogus iš Globėjų grietinėlės ar bent (negi viltims lemta išsipildyti?) iš Įrenginių ir personalo skyriaus. Apatinę jos kūno dalį jau dengė sunkūs plieno lakštai, pernelyg grioždiški, kad juos pavyktų kilstelėti be galingų hidraulinių sistemų pagalbos. Mergina jautėsi taip, tarytum būtų klajojantis riteris, kurį tuojau užkels ant žirgo. Bejėgė.

- Jūsų pažįstamas iš ĮP skyriaus, dalyvavęs

Deimo instaliacijoje.

Teo. Na, žinoma. Ji nusišypsojo.

- Prašyčiau atsiųsti monitorių.

Prižiūrėtojas gaižiai susiraukė, bet ekraną pristatė. Skafandrų kambarys buvo ankštas, kaip ir kiekviena patalpa šiame kometoide. Didžioji Fenikso iškasų dalis atiteko krovinei kapsulei ir reaktoriui, parūpinsiančiam energiją laivo paleidimui; tam, kad galėtų utilizuoti vandens nestokojančias nuosėdas, technikai nukreipė jų uodegą arčiau saulės. Hermetizuotų erdvių niekas nedailino - kam švaistyti jėgas stočiai, kuri neilgai trukus sprogs? Nuo tada, kai ją įkūrė Tiuringo mašinų konstruktoriai, šį kambarį, kaip ir visus kitus, tesupo atšiaurios baltos sienos, prie kurių padrikais tarpais buvo pritvirtinti medicininiai ir techniniai įrengimai.

Laimei, kol kas rankų nevaržė jokie pančiai. Zoja palietė pirštu identifikacinę plokštelę, priklijuotą prie monitoriaus.

Ekrane iš karto nušvito Avriono Teofilo, senyvo, vienuoliktą dešimtmetį bebaigiančio vyriškio, veidas. Jo plaukai buvo žili, bet tankūs, oda - blyški, tačiau pakankamai elastinga. Teo su ja pasisveikino aukštąja anglų kalba, kuri

privertė Koiperio respublikose gimusius technikus apsimainyti neramiais žvilgsniais.

Jis atsiprašė dėl sutrukdymo.

- Aš norėjau palinkėti sėkmės, nors vargu ar tau jos prireiks. Laikas nelaukia, pats žinau.

Visai nelaukia. O gal atvirksčiai. Zoja nepajėgė suvokti, dėl kokios priežasties jos paširdžiuose įsitvyrojo keista tuštuma.

- Ačiū.

Kaip jai magėjo atsisveikinti su Teo akis į akį. Mergina ilgėjosi auklėtojo. Maždaug prieš metus paliko jį kybančiame Deimo sode. Pasirodyti Fenikse mokytojas neturėjo teisės, nes atvykęs į stotį galėjo ją apkrėsti savo mikroflora. Kometiniame pasaulėlyje viešpatavo švariausia aplinka visoje sistemoje. Gerybinės Zojos bakterijos bei kiti biologiniai pakeleiviai buvo metodiškai trinami ir, ten, kur reikėdavo, pakeičiami steriliomis nanobakterijomis. Dezinfekuotis tekdavo netgi technikams, kilusiems iš Koiperio kolonijų, kur niekas nesirgėdavo.

- Nesibaimink, mažyle, - tarė Teo. - Regis, tave supa visa minia.

Kambarys *ištis* atrodė perpildytas. Technikai grūdosi aplinkui tarsi galvijai aptvare ir

nekantraudami laukė, kol Zoja baigs kalbėti.

- Jie elgiasi su manimi taip, lyg būčiau radioaktyvi, - sušnibždėjo ji.

- Nuo tavęs nesklinda pražūtingi spinduliai, užtat jie *virš* radioaktyviomis dulkėmis, jeigu laiku nesievakuos. Guldau galvą, jog dabartinė padėtis tuos žmones erzina. Leiskime jiems pratęsti darbus.

- Aš džiaugiuosi, kad jūs spėjote su manimi susisiekti. - Merginai pakilo nuotaika vėl išvydus ramų, orų, Aukštajai Šeimai priklausantį jo veidą. Avrionas Teofilas buvo vienintelis žmogus, kuriuo ji visiškai pasitikėjo, todėl sunkiausia misijos dalimi - bent jau kol kas - tapo išsiskyrimas su Teo. Argi tai ne paradoksas? Zoją pagimdė ir užaugino taip, kad ji iškęstų vienatvę. Tačiau Teo skyrėsi nuo paprastų žmonių. Jis buvo... na, tiesiog *Teo*.

Geriausias tėvo, kokį ji pažinojo, atitikmuo.

- Linkiu tau saugios kelionės, Zoja. - Žilaplaukis padvejojo. - Jei atvirai, aš tau pavydžiu.

- Kaip norėčiau, kad jūs skristumėte su manimi.

- Kada nors. Jei nusišypsos sėkmė, galbūt netrukus.

Paskutiniai žodžiai nuskambėjo keistai, ta-

čiau Zoja neklausė, ką jis turėjo omenyje. Teo visada troško išvysti Izidę. Ir tam tikra prasme, jis *vyko* drauge. Keliaujant žvaigždžių tiltu, bagažu neapsikrausi, nuolat kartodavo auklėtojas. Tuo tarpu prisiminimai buvo besvoriai, ir mergina žinojo niekuomet neužmiršianti su juo praleistų dienų. Dabar norėjo tai pasakyti, tačiau jai surakino gerklę.

Teo padrąsinančiai šyptelėjo, ir jo veidas išnyko. Technikas nustūmė šalin monitorių.

Laiko atsargos nenumaldomai seko. Kaklą įkalinęs šarvinio skafandro žiedas neleido pajudėti galvai. Šioji kelionės dalis bus nemaloni, nors Zoja ne kartą ją repetavo; teks kęsti savotišką paralyžių bei įkalinimą visiškoje tamsoje, kol ims veikti medicininė sistema, o skafandras užlies kūną narkotikais ir nerimą malšinančiomis molekulėmis. Aš miegosiu plieno dėžėje, dingtelėjo Zojai.

Ji laukė to momento, kai galva pasislėps gremėzdiškame, tamsiame šalme. Į šonkaulius įnirtingai stukseno širdis.

Technikų komanda, tarp jų ir Ana Čopra, išlėkė iš Fenikso susėdusi į nedidelę raketų armadą.

Ana neužmiršo savo slapto, įžūlaus poelgio, nors jai nuoširdžiai magėjo išmesti tai iš galvos. Ir kam reikėjo krėsti tokią kvailystę? Parodyti gestą, išpildyti beprasmišką įgeidį, kurio rezultatai vargu ar bus reikšmingi. Ją viliojo mintis prisipažinti valdžiai ir tokiu būdu nutraukti sielos kančias; verčiau ankstyva eutanazija nei dešimtmetis nukaršėlių namuose.

Antra vertus... Ana mėgavosi tuo, jog sulaukusi garbaus amžiaus galų gale turi tikrą paslaptį.

Ar ji padarė merginai paslaugą? Tuo metu, kai skalpeliu pjovė odą, į klausimą būtų atsakiusi teigiamai, bet dabar neįstengė atsikratyti abejonių. Zojai Fišer pakirdus be neurocheminio saugumo tinklelio, pokyčiai nebus akivaizdūs. Praeis ne viena savaitė ar net mėnuo, kol neuroreceptoriai sureaguos į timostato stoką. Simptomų daugės palaipsniui, galbūt taip tolygiai, kad Zoja sugebės prisitaikyti prie nekontroliuojamo gyvenimo. Visai įmanoma, jog nauja būseną pradės jai patikti. Bet anksčiau ar vėliau Globėjai išsiaiškins tiesą. Timostatas bus pakeistas, o naujoji Zojos esybė išgarsuos kaip dūmas. Taip ir atsitiks....